

ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЧНИХ ГОСПОДАРСТВ

О.І. Шкуратов, к.е.н., с.н.с.

В.В. Кипоренко, к.е.н.

Інститут агроекології і природокористування НААН

У найбільш узагальненому поданні ефективність характеризує розвинені явища, системи, процеси і виступає в якості індикатора розвитку і найважливішого стимулу. Встановлюючи на меті підвищення ефективності певної діяльності і їх сукупності, необхідно вирішити конкретні завдання щодо встановлення заходів, що сприяють процесу розвитку, і відмовитися від негативних заходів, які можуть привести до зворотного процесу. Сутність проблеми підвищення ефективності функціонування полягає в раціональному використанні наявних ресурсів при отриманні економічних результатів на кожен витрачену одиницю. Підвищення ефективності функціонування є однією з центральних проблем економіки. Для цілей успішного розв'язання різноманітних соціальних і економічних завдань не існує іншого шляху, крім всебічного підвищення ефективності суспільного виробництва в цілому.

Сільське господарство представлено як ядро АПК. У багатьох державах воно стало головним чинником негативного впливу на довкілля. Такі дії людини, як охоплення величезних територій, обробка земель, застосування продуктів хімії та інші види впливу аграрного сектора на навколишнє природне середовище призвели до його зміни. Одночасно, і сільське господарство саме страждає від інших галузей і діяльності населення. Будівництво гідроелектростанцій, видобуток різноманітних корисних копалин, а також інші різновиди антропогенної діяльності призводять до скорочення і деградації найбільш цінних для людства земельних угідь – сільськогосподарських [1]. Недооцінка природного і екологічного чинника в розвитку сільського господарства стати важливою причиною нинішньої ситуації.

Як відомо, будь-яка виробничо-господарська структура функціонує у певному інституціональному середовищі, безпосередньо

взаємодіючи з ним та впливаючи на нього. Тому, при дослідженні інституційного середовища, що сформувалося в аграрному секторі економіки країни у ході трансформаційних процесів в економіці та інших сферах життєдіяльності людини, проявляється вплив формальних і неформальних інституцій на ефективність функціонування господарюючих суб'єктів, зокрема тих, які здійснюють виробництво органічної сільськогосподарської продукції, що забезпечує збалансований стан агроєкосистеми та є запорукою сталого розвитку економічної і соціальної сфери суспільства [2, с. 12].

Вважаємо, що важливим завданням сучасної аграрної економічної науки є всебічне обґрунтування процесу становлення сільськогосподарської економіки нового типу – більш високоєфективної і орієнтованої на виробництво органічної продукції, яка виступає як важлива складова частина національної економіки. У питаннях формування сільської економіки нового типу доцільно є використовувати світовий досвід розвитку, проте необхідно брати до уваги особливості вітчизняної історії та культури, багатокладність економіки, різноманітність організаційно-правових форм власності на землю, а також питання раціонального та ефективного використання земельного ресурсного потенціалу.

Ефективність функціонування органічних господарств характеризується порівняно невеликим колом показників, на які впливає ціла система різнопланових чинників. Факторами є елементи і чинники, які впливають на конкретний показник або на ряд показників. Для підвищення ефективності функціонування органічних господарств найважливішими факторами є:

- впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення загального технічного рівня виробництва направлено на забезпечення якісних показників виробленої продукції за умов збереження та відтворення навколишнього природного середовища;

- структурна зміна економіки, її орієнтація на безпосереднє виробництво необхідних споживчих товарів, вдосконалення складу і структури капітальних вкладень;

- поліпшення якості розвитку диверсифікації, кооперування і спеціалізації, комбінування і регіональної організації виробництва, вдосконалення організації праці та виробництва в об'єднаннях і на підприємствах;

- вдосконалення системи стимулювання і мотивації до розвитку органічного сільського господарства за рахунок державного регулювання;

- посилення впливу соціально-психологічних факторів,

підвищення творчої ініціативи і відповідальності працівників, активізація людського фактора на базі використання принципів демократизації і децентралізації (підвищення професійного рівня працівників, підвищення культури виробництва, поліпшення виробничих умов, застосування техніки безпеки, поліпшення екології).

Надзвичайно важливим соціально-демографічним фактором розвитку органічного виробництва виступає населення – основний споживач сільськогосподарської продукції. З іншого боку, саме населення забезпечує відтворення людських і, зокрема, трудових ресурсів для сільського господарства. Від ступеня забезпеченості кадровими ресурсами за професією, досвідом, трудовими навичками, відбувається розвиток органічного сільського господарства, яке потребує значних трудових ресурсів.

Важливе місце в підвищенні ефективності функціонування органічних господарств займають організаційно-управлінські фактори, що визначають цілі, завдання та стратегію розвитку підприємства; вдосконалення і раціоналізацію організаційної структури менеджменту; оптимізацію складу та структури працівників підприємства по штатній чисельності і професійними якостями; ефективне застосування праці кожного працівника і всіх ресурсів, зменшення трудомісткості; підвищення рівня менеджменту; підвищення організаційної культури підприємства та її діловій репутації; поліпшення методів застосування інструментів маркетингу і менеджменту.

Одним з факторів підвищення ефективності функціонування органічних господарств є реалізація органічної продукції. Адже виробники при реалізації своєї продукції часто зустрічаються зі складнощами, які виникають через відсутність належної і чіткої системи заготівельної діяльності, занижених закупівельних цін, зростаючою імпортною експансією на продуктовому ринку. Тому виникає необхідність врахування впливу розвитку виробничих і економічних зв'язків з одного боку, і відносин між економічними суб'єктами господарської діяльності з іншого [3].

Група фінансово-економічних чинників впливу на розвиток органічних господарств передбачає: підвищення платоспроможності та фінансової стійкості; оптимізацію структури капіталу, майна і джерел формування коштів підприємства; оптимізацію співвідношення власних джерел фінансування і позикових коштів; підвищення прибутковості, ліквідності, рентабельності оборотності та ділової активності.

Не применшуючи значущості всіх перерахованих факторів

ефективності функціонування органічних господарств, вважаємо, що в умовах, що склалися першочерговим є посилення інноваційної діяльності в напрямку освоєння ресурсозберігаючих технологій виробництва, техніко-технологічної модернізації виробничої діяльності, впровадження заходів державної підтримки із визначенням послідовності етапів реформування системи земельних відносин при органічних орієнтирах розвитку що забезпечує поліпшення якості і підвищення конкурентоспроможності вітчизняних органічних господарств і прискорену окупність інвестицій.

Список використаних джерел

1. Акбашева А.А. Анализ экономической эффективности растениеводческого подкомплекса АПК КЧР / А.А. Акбашева, И.Ш. Дзахмишева // Современные проблемы науки и образования. № 6, 2014г.
2. Зіновчук Н. Інституціональне середовище екологічної політики в аграрному секторі України / Н. Зіновчук // Економіст. – 2010. – № 8. – С. 10–13.
3. Чудовська В. А. Напрями підвищення еколого-економічної ефективності виробництва органічної сільськогосподарської продукції / В. А. Чудовська // Збалансоване природокористування. – 2013. – № 4. – С. 75–81.
4. Шкуратов О.І. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку: [монографія] / О.І. Шкуратов, В.А. Чудовська, А.В. Вдовиченко. – К.: ТОВ «ДІА», 2015. – 285 с.